

НОВИНСКЕ КАРИКАТУРЕ И КРАТКИ СТРИПОВИ КАО АГЕНСИ ДЕМОКРАТИЗАЦИЈЕ ДРУШТВА И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРАВА ЈАВНОСТИ ДА ЗНА

Сажетак: Рад се бави анализом карикатура и кратких стрипова објављених у дневним листовима *Блиц* и *Политика* током дела 2014. године. Тако прикупљени материјал се сагледава из угла теорије појмовног повезивања, коју су, у оквиру когнитивне лингвистике, утемељили превасходно Ж. Фокоњер и М. Тарнер, и која настоји да објасни процес динамичког, контекстуализованог, *ad-hoc* конструисања новог, често јединственог, значења. Таква анализа потом се користи да покаже како поменути облици медијског садржаја могу да буду од изузетног значаја у светлу њиховог потенцијала да буду агенси демократизације друштва и допринесу праву јавности да зна.

Кључне речи: новинске карикатуре, кратки новински стрипови, теорија појмовне интеграције, демократизација друштва, право јавности да зна

1. Увод

У раду се анализирају новинске карикатуре и кратки новински стрипови објављени у дневним листовима *Блиц* и *Политика* у периоду од маја до октобра 2014. године. У питању су карикатуре и новински стрипови Марка Сомборца (лист *Блиц*) и Душана Петричића (лист *Политика*).

Циљеви анализе су: 1) приступити датом материјалу из угла теорије појмовне интеграције, 2) класификовати прикупљени материјал из угла дате теорије, 3) размотрити експланаторни потенцијал дате теорије у примерни на дати материјал, и 4) показати како поменути облици медијског садржаја могу бити од изузетног значаја у светлу њиховог потенцијала да буду агенси демократизације друштва и допринесу праву јавности да зна.

¹ Рад је урађен у оквиру пројекта 179074: *Традиција, модернизација и национални идентитет у Србији и на Балкану у процесу европских интеграција*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

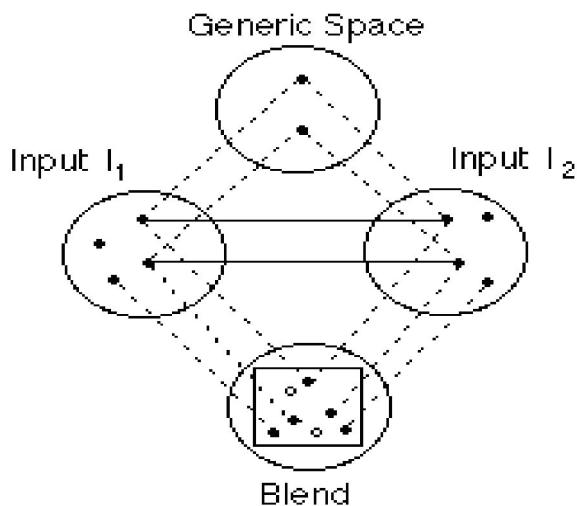
1.1. Теоријски оквир

Теорија појмовне интеграције једна је од теорија које се развијају у оквиру когнитивне лингвистике. Њени главни представници су Фокоњер и Тарнер (Fauconnier, Turner, 1994, 1995, 1996, 1998a, 1998b, 1999, 2002, 2003; Turner, 2003; в. и Grady, Oakley, Coulson, 1999; Coulson, 2001; Coulson in press; Coulson, Oakley, 2003; Mandelblit, 1997). Ова теорија настоји да објасни процес динамичког, „on-line“ конструисања значења, у ком смислу се концентрише на нове концептуализације – оне које могу бити кратког века, и инсистира на партикуларностима индивидуалних примера. Она се тако разликује од теорије појмовне метафоре, такође поникле у оквиру когнитивне лингвистике, која настоји да проучи *устаљене* обрасце проширења значења, обично оне где се један (апстрактнији домен) концептуализује на начин карактеристичан за конкретније домене. У том смислу, може се рећи да поменуто две теорије нису конкурентске већ комплементарне (в. и Grady, Oakley, Coulson, 1999).

Теорија појмовне интеграције настала је разрадом Фокоњерове теорије менталних простора, где се ментални простор дефинише као мала појмовна целина која се конструише у току мишљења за потребе непосредног разумевања (Fauconnier, 1994 [1985]). У том смислу, један од основних предмета интересовања поменуто теорије јесте процес који лежи у основи повезивања и пресликавања елемената из различитих менталних простора. Тај процес укључује преузимање одређених елемената из различитих менталних простора и селективно пројектовање тих елемената у нови ментални простор (*појмовни амалгам*) који (често) поседује сопствену, засебну појмовну структуру, односно чије значење као целина надилази прост збир двају елемената. Тако се сматра да се у *мрежи појмовне интеграције* јављају најмање четири члана, и то:

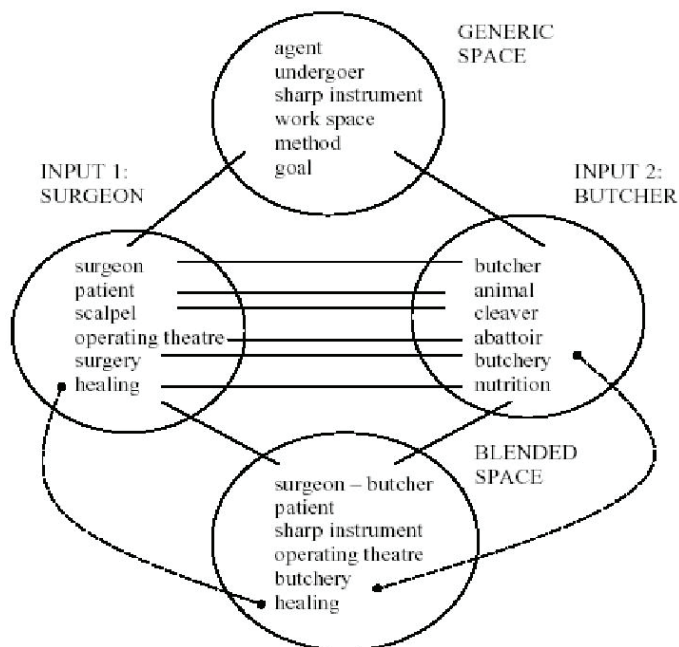
- најмање два ментална простора која се интегришу појмовним пресликавањем (*input spaces*);
- генерички простор (*generic space*), који одражава апстрактну структуру заједничку за оба ментална простора који улазе у интеграцију;
- појмовни амалгам (*blended space / blend*) – новонастали ментални простор који представља засебну појмовну структуру, конструисану комбиновањем и пројектовањем одабраних аспеката структуре из сваког од менталних простора- инпута.

Поменуто је приказано и на приложеном дијаграму.

Дијаграм 1: мрежа појмовне интеграције (Fauconnier, Turner, 2002: 46)

На пример, реченица *This surgeon is a butcher* представљала би појмовни амалгам, као што је приказано на дијаграму:

Дијаграм 2: – појмовни амалгам хирург - касапин (Lundmark, 2005: 26)

У најкраћем, овде се може говорити о два ментална простора-инпута – једном који се односи на хирурге и једном који се односи на касапине, о генеричком простору (који се односи на апстрактну структуру оба простора инпута), и најважније – о појмовном амалгаму у коме се ствара посебно значење – то да је дати хирург некомпетентан (за детаље в. Grady, Oakley, Coulson, 1999).

Емергентна структура појмовног амалгама образује се на три начина: 1) спајањем елемената из различитих простора-инпута, при чему настају појмовне везе које не постоје ни у једном од простора-инпута (*composition*), те долази до сажимања информација на сазнајно економичну меру (поменуто се може односити на појмове и појмовне односе попут идентитета, промене, времена, простора, узрочно-последичних веза, итд.), 2) менталним употпуњавањем структурног обрасца који је настао спајањем елемената (*completion*), и 3) динамичком разрадом новонасталог структурног обрасца (*elaboration*); та разрада може се одвијати у различитим правцима, стварајући велики креативни потенцијал уз релативно мали когнитивни напор. Тако настали појмовни амалгам карактерише се рекурзивношћу – он из једне мреже појмовне интеграције може ући у нову интеграцију као простор-инпут у тој другој мрежи.

Наведимо за поменуто још један пример (Fauconnier, Turner, 1998):

I claim that reason is a self-developing capacity. Kant disagrees with me on this point. He says it's innate, but I answer that that's begging the question, to which he counters, in Critique of Pure Reason, that only innate ideas have power. But I say to that, what about neuronal group selection? He gives no answer.

Дати текст који, рецимо, изговара неки савремени филозоф на некој конференцији, може послужити као добар пример појмовног амалгама заснованог на двостраној појмовној мрежи. У првом менталном простору-инпуту налазио би се тај савремени филозоф, који износи доређене ставове. У другом менталном простору-инпуту био би заступљен познати немачки филозоф И. Кант, који је живео у 18. веку. Ни у једном од дата два ментална простора-инпута не јавља се никаква дебата. Та два ментална простора једноставно деле сличну структуру у смислу што се у оба јавља неки мислилац, који своје ставове износи и образлаже. Оваква слична структура дата два ментална простора-инпута чинила би структуру, односно структурни оквир (*structural frame*) трећег – генеричког менталног простора. Напокон, овде се може говорити и о четвртном менталном простору, и то појмовном амалгаму, у коме се јавља и савремени филозоф, и И. Кант, и у коме су они представљени како воде дебату на исту тему (чак и на истом језику, пре неголи користећи савремени енглески језик, односно немачки језик онако како је он био коришћен и како га је Кант употребљавао у време у коме је живео). У том смислу овде се може приметити: 1) како се структура појмовног амалгама ствара на основу структуре и садржаја два поменуто мен-

тална простора-инпута, 2) како при томе настају појмовне везе и садржаји које не постоје ни у једном од простора-инпута, 3) како долази до сажимања информација на сазнајно економичну меру, односно како је у самом појмовном амалгаму, поред осталог, очигледно дошло до сажимања времена, и 4) како се такав појмовни амалгам и његов структурни образац даље разрађује, односно може разрађивати, уз релативно мали когнитивни напор.

Основна теза теорије појмовне интеграције јесте да је појмовна интеграција општи ментални процес у основи људског мишљења који се може манифестовати на пуно начина: 1) у језику, за шта могу да послуже управо наведени примери, као и примери контрафактуалности – *If Clinton were the Titanic, the iceberg would sink*, примери сложених референцијалних значења – *In the photo, the girl with blue eyes has brown eyes*, примери именских синтагми – *jail bait, land yacht, caffeine headache, red pencil*, примери синтаксичких конструкција – *He boiled the pan dry, She sneezed the napkin off the table*, и сл., 2) у другим областима, нпр. у науци, књижевности, ритуалима, музици, начину на који разумемо рад механичких уређаја (сатова, семафора, брзинометара), као и начину на који разумемо новац, разне ствари из свакодневног живота (нпр. када угледамо персијски тепих у радњи и замишљамо како би он изгледао у нашој кући), итд. У том смислу, појмовни амалгами могу се манифестовати и у новинским карикатурама и кратким новинским стриповима, као предмету овог рада, било да се у њима представља само графички садржај, или графички садржај у комбинацији са текстуалним садржајем (чиме се, поред осталих бави Rohrer, 2004; визуелним појмовним амалгамима, такође у комбинацији са одговарајућим језичким материјалом, баве се и следећи извори: Lundmark, 2005, где се анализирају новинске рекламе, Forceville, 1998, који извор се бави визуелним појмовним амалгамима уопште, а нарочито метаформа које су изражене визуелно пре неголи вербално, као и Fauconnier, Turner, 1999: 86–88 и Fauconnier, Turner, 2002: 65–67. Неки од најзначајнијих радова у нашој средини из области теорије појмовног повезивања су, поред осталих, Силашки, 2012; Филиповић-Ковачевић, 2010; Расулић, 2004, као и више радова Антовића, од којих издавајмо Антовић, 2011.

Постоји више типова мрежа појмовне интеграције (Fauconnier, Turner, 2002: 120–135 *et passim*), и то:

- просте појмовне мреже (*simplex networks*);
- рефлексивне појмовне мреже (*mirror networks*);
- једностране појмовне мреже (*single-scope networks*), у којима простори-инпути имају различите организационе оквири, од којих се само један пројектује у појмовни амалгам и служи као његов организациони оквир;
- двостране / вишеструке појмовне мреже (*double-scope/multiple networks*), које се сматрају и најсложенијим типом појмовних мре-

жа, у којима простори-инпути такође имају различите организационе оквири, с тим што оба та оквира (тј. сви ти оквири) делимично учествују у изградњи организационог оквира појмовног амалгама, који овде има и сопствену емергентну структуру.

Прва два типа мрежа појмовне интеграције – просте и рефлексивне појмовне мреже – нису од значаја за овај рад па се на њима нећемо задржавати, већ ћемо се у даљем току рада концентрисати на једностране и двостране (понекад и вишеструке) појмовне мреже, односно на примере новинских политичких карикатура и кратких стрипова који те типове мрежа егземплификују и на анализу тих примера из перспективе дате теорије. Том приликом, у фокусу рада биће двостране појмовне мреже будући да се једностране појмовне мреже релативно лако могу објаснити ослањањем на теорију појмовне метафоре Лејкофа и Џонсона (в. Lakoff, Johnson, 1980).

Презентација анализираних података везаних за сваку карикатуру / кратки стрип биће представљена само вербално, без коришћења графикана или табела, што је такође начин на који се у оквиру ове теорије анализи података може приступити. Сама анализа биће квалитативна пре неголи квантитативна. У раду се не тврди да би анализа сваке карикатуре / кратког стрипа од сваког поједница била идентична. Такође, садржај анализираних кратких стрипова / карикатура не одражавају политичке ставове аутора овог рада, нити су ставови аутора рада по питању тог садржаја од било каквог значаја у овом раду.

2. Анализа и дискусија

2.1. Најпре ће се кратко анализирати три репрезентативна појмовна амалгама заснована на једностраној појмовној мрежи.

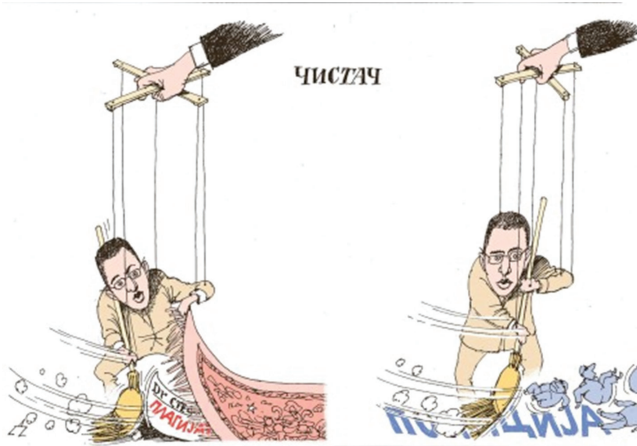
Слика 1: Политика, 11. мај 2014.

На слици можемо видети партију карата у којој су ученици САД, ЕУ, Русија, као и народ Украјине и Украјина сама, сви симболично представљени одговарајућим заставама. Може се рећи да је дата карикатура заснована на конвенционалној метафори ПОЛИТИЧКИ И ВОЈНИ СУКОБ ЈЕ ТАКМИЧАРСКА ИГРА (ИГРА КАРАТА). Конкретније, учесници већ неко време актуелног политичког и војног конфликта у Украјини представљени су као учесници игре карата, и то као агенси (такмичари) који у тој игри имају водећу улогу (САД, ЕУ и Русија), односно као пасивни објекат такве игре, тј. улог у њој (Украјина и њени грађани), што све, може се рећи, само за себе довољно говори о ставовима аутора дате карикатуре о природи сукоба у поменутој бившој совјетској републици.

За визуелне појмовне амалгаме засноване на једностраним појмовним мрежама карактеристична је и дословна визуелизација идиома / изрека. Поменуто се може видети на сликама 2 и 3. Прва од тих карикатура се ослања на идиом „држати све конце у својим рукама“ тј. у потпуности нешто контролисати (при чему аутор карикатуре, на основу начина на који је представио држање прстију, могло би се рећи недвосмислено указује на коју особу са политичке сцене Србије мисли). Друга карикатура се ослања на идиоме „ставити нешто под тепих“ и „бити марионета у нечијим рукама“, при чему је у самој карикатури аутор сасвим јасно назначио и шта се то ставља под тепих односно скрива од јавности, на коју се додатну особу са политичке сцене Србије то скривање односи, као и шта та особа додатно ради, а што се, према аутору дате карикатуре, такође чини по нечијем налогу, при чему се идентитет те додатне особе, на карикатури представљене само руком, може релативно лако наслутити.

Слика 2: Блиц, 18. септембар 2014.

Слика 3: Политика, 22. јун 2014.

2.2 Како је раније наведено, у фокусу рада су новинске карикатуре и кратки стрипови у којима су присутни појмовни амалгами засновани на двостраним појмовним мрежама.

Слика 4: Блиц, 14. јул 2014.

На слици се могу видети две особе, и то премијер Србије и бивши министар финансија у Влади Републике Србије, насрам позадине типичне за сапунице (при чему аутор карикатуре и експлицитно користи термин *сапуница* на самом почетку – у горњем левом углу карикатуре). Сапуници је дато име „Најмекше срце“, а поменуте две особе експлицитно су представљени као њени главни јунаци, које је аутор карикатуре окарактерисао на следећи

начин: „нежни премијер који се не либи да пусти сузу у одбрани већ тешко нападеног народа од болних реформи које су неумитне, али се труди да ипак не мора све одмах да буде тако страшно“, односно „млади министар геније који хладно предлаже болне резове не мислећи ни на нејач ни на старце, разуме се са премијером у свему, сем о обиму и тренутку мера“. На крају карикатуре, односно симболично на крају сапунице, следи „хепиенд“, где се наводи: „реформе – понека одложена, понека за који проценат смањена, док хитају у залазак сунца као премијер и специјални саветник“.

Структура датог појмовног амалгама могла би се описати на следећи начин. Први ментални простор-инпут чине сапунице, у којима људи (глумци) могу имати главне улоге, односно тумаче ликове који имају одређени карактер, и чија је радња, по правилу, крајње патетична. Други ментални простор-инпут чине политичари (или особе везане за политику – у датом случају поменути бивши министар) и њихови карактери, као и политички догађаји у којима они учествују. Најважније за нашу анализу, сама карикатура представља појмовни амалгам у коме су политичари и људи у тесној вези са политиком представљени као глумци у некој сапуници, тј. српска политичка сцена на највишем нивоу представљена на начин који је врло критичан када је у питању реторика и понашање политичара.

Сличан критички осврт на актуелну политичку сцену присутан је и у наредној карикатури.

Слика 5: Блиц, 17. октобар 2014.

И ова карикатура, односно њен хумор, засновани су на повезивању два ментална простора-инпута. Први би чинила дешавања на фудбалској утакмици Србија – Албанија, одржаној октобра 2014. године, на којој је албанска

страна искористила дрон како би изразила своје политичке ставове, који су, рекло би оправдано, схваћени као провокација. Други ментални простор-инпут чинила би војна парада у част ослобођења Београда у Другом светском рату, одржана такође октобра 2014. године. Као онога који дроном управља аутор дате карикатуре представља председника Републике Србије, који на тај начин изражава своје политичке ставове пред председником Руске Федерације, а у присуству више истакнутих личности са политичке сцене Србије и Републике Српске. На основу изнетог, и на основу целокупног преосталог садржаја дате карикатуре, могло би се рећи да се датом карикатуром, као још једним примером појмовног амалгама заснованог на двостраној појмовној мрежи, потенцира хипокризија у политичком врху, и то пре свега у смислу коришћења истих средстава чије се коришћење од стране других људи у другим приликама осуђује. Уједно, могло би се рећи да оваквом карикатуром њен аутор потцртава и недоследност у спољној политици Србије у смислу пропагирања становишта од стране председника Републике који су у супротности са званичном политиком Србије (званичан став Србије јесте да је Крим Украјина, односно део Украјине, пре неголи да је дато спорно полуострво део Русије). У овом смислу изразито су индикативни и изрази лица појединих политичара и то самог председника Републике Србије, председника Републике Српске и председника Руске Федерације, који очигледно са одушевљењем поздрављају дату поруку, наспрам израза лица премијера Србије, министра полиције, председнице Скупштине Србије и шефице проговарачког тима за приступање ЕУ. На дати начин, могло би се рећи, аутор дате карикатуре снажно потцртава суштинске разлике и неслагања у вођењу спољне политике на највишем политичком нивоу у нашој земљи.

Овде бисмо издвојили и следећи илустративни пример.

Слика 6: Блиц, 13. октобар 2014.

Дата карикатура такође може послужити као добар пример појмовног амалгама заснованог на двостраној појмовној мрежи. Први ментални простор-инпут чинила би дешавања из Другог светског рата када су Београд ослобађале јединице Народно-ослободилачке војске Југославије под командом Пеке Дапчевића и делови совјетске Црвене армије под командом маршала Толбухина. На основу тих акција, Београд је ослобођен 20. октобра 1944. године. Други ментални простор-инпут чинила би савремена дешавања, конкретније она везана за обележавање седамдесете годишњице операције ослобађања Београда. Један од централних догађаја којим је то учињено била је горе већ поменута војна парада одржана 16. октобра 2014. године. Оно што је представљено у датом појмовном амалгаму (тј. спреси визуелног и вербалног материјала који она садржи) јесте нешто што се у стварности никако није догодило или могло догодити, а што у појмовном амалгаму јесте могуће и што служи као одличан пример тога да се у појмовним амалгамима заснованим на двостраним (или вишеструким) појмовним мрежама заиста ствара емергентна структура која садржи појмовне везе које не постоје ни у једном од простора-инпута, као што је горе наведено. Наиме, у датом појмовном амалгаму је, најпре, на чак четири места дан 20. октобар 1944. године преправљен у 16. октобар исте године. Ово се може протумачити као критика аутора дате карикатуре у односу на чињеницу да се дан ослобођења Београда обележава погрешног датума, односно као његова имплицитна критика тога да је обележавање датог важног догађаја морало да се прилагоди обавезама председника Руске Федерације, уместо да и он и домаћи политичари обележававање датог догађаја прилагоде историјским чињеницама, конкретније тачном датуму када се ослобађање Београда заиста и догодило. Чини се да и преостали садржај дате карикатуре говори у прилог овој тези. Тако можемо видети Ј. В. Стаљина како Ј. Б. Титу обећава да ће се ослобађање Београда извршити управо датог дана – 16. а не 20. октобра 1944. године, као и А. Хитлера, који бесно протестује против тога што је Београд тобоже ослобођен четири дана раније него што би требало, јер да су немачке јединице имале на располагању те додатне дане – „можда би Кригер успео да побегне Прлету и Тихом“. На основу овог последњег могло би се тврдити и да у конструисању емергентне структуре датог појмовног амалгама учествује још један – *трећи* ментални простор-инпут, онај који се односи на познату домаћу серију *Отписани*, снимљену 1974. године, која прати авантуре младих илгалаца у окупираном Београду за време поменутог рата. У том смислу још једном се може видети како се повезивањем различитих менталних простора-инпута може изразити садржај који у стварности никако не би могао да буде присутан (није било могуће да Хитлер 1944. године реферира на људе, тачније ликове из телевизијске серије, која ће бити снимљена тек три деценије касније).

На крају, на сличан начин ћемо приступити и анализи следеће карикатуре.

Слика 7: Блиц, 15. октобар 2014.

И ова карикатура заснована је на двостраној појмовној мрежи и такође има своју емергентну структуру. Први ментални простор-инпут чинила би дешавања из друге половине 2014. године када је ДСС, једна од странака на политичкој сцени Србије, добила новог председника, прецизније председницу, а након слабог успеха те партије на парламентарним изборима и подношења оставке дотадашњег председника странке. Други ментални простор-инпут чинила би дешавања из периода када је дата странка била на власти, а којом приликом јесте дошло до паљења више дипломатских представништава више земаља и када се јесте јавила афера у вези са наводном корупцијом у басену Колубара. Оно што је представљено у датом појмовном амалгаму (тј. поново спреси визуелног и вербалног материјала који она садржи) јесте нешто што се у стварности свакако није догодило или није могло догодити на начин представљен у карикатури, а што у појмовном амалгаму јесте могуће и што још једном служи као одличан пример тога да се у појмовним амалгамима заснованим на двостраним (и вишеструким) појмовним мрежама стварају појмовне везе и односи које не постоје ни у једном од простора-инпута. Наиме, на карикатури видимо доскорашњег председника дате странке како, подносећи оставку на место председника, наводи следеће: „Чујем да су под вашим режимом паљене амбасаде, биле мућке у Колубари, још сте и пали испод цензуса... Па ја, бре, нећу да будем у таквој странци“. Поменуто се може протумачити као скретање пажње аутора дате карикатуре на потенцијалну хипокризију која можда постоји код датог политичара, будући да своје дојучерашње партијске колеге, као и целу партију, оптужује за нешто што је учињено управо у периоду када је он био на челу те исте странке и када је поменуте догађаје можда могао да спречи. Уз то, као и у случају претходне карикатуре, и овде би се могло тврдити да је у структурирању датог појмовног амалгама учествовао заправо још један мен-

тални простор-инпут, односно, да је поново заправо реч о појмовном амалгаму заснованом на *три*, а не на два, ментална простора-инпута. Наиме, у питању је јављање једне мачке у доњем десном углу дате карикатуре (дати политичар се стереотипично у домаћој јавности повезује са мачкама као својим омиљеним љубимцима), која и сама, љутито, новој председници странке враћа чланску карту ДСС-а, дајући тако подршку бившем председнику ове партије, а што све додатно доприноси хумору целе карикатуре.

3. Закључак

Представљена анализа и дискусија дају добру основу тврђи да теорија појмовне интеграције заиста може да послужи као користан оквир за анализу описаног типа материјала, да се тај материјал може из угла дате теорије класификовати на смислен начин, и да смо, користећи се том теоријом, у раду показали како описани облици медијског садржаја могу бити од изузетног значаја у светлу њиховог потенцијала да буду агенси демократизације друштва и допринесу праву јавности да зна, односно да буде што објективније и на што више начина информисано. То се, у појмовним амалгамима заснованим како на једностраним тако и на двостраним / вишеструким појмовним мрежама, чинило тако што су они укључивали пројектовање људи у нови контекст да би се нешто истакло, а што на први поглед не мора видети уочљиво. Тако је криза у Украјини представљена као ништа друго до надмудривање великих сила око њихових геостратешких интереса у датој земљи, при чему се сама Украјина и њен народ посматра само као обичан улог у каквој карташкој партији. За дате карикатуре – појмовне амалгаме се такође, поред осталог, може тврдити да помажу да се јасније увиди како се на различите догађаје са домаће политичке сцене могу применити свакодневне изреке попут „држати све конце у својим рукама“, „ставити нешто под тепих“ и „бити марионета у нечијим рукама“. Уз то, дати материјал је показао и критички однос аутора анализираних карикатура према ономе што они очигледно сматрају чињеницом, а то је да поједини догађаји са домаће политичке сцене понекад имају готово све одлике сапуница, како постоје суштинске разлике и неслагања у вођењу (спољне) политике на највишем политичком нивоу у нашој земљи, како се обележававање важних историјских догађаја прилагођава обавезама савремених политичара уместо да ти политичари своје обавезе прилагоде историјским чињеницама, укључујући и датум на који се такав историјски догађај одиграо, конкретније тачном датуму када се ослобађање Београда заиста и догодило. Слично важи и за последњу описану карикатуру у којој њен аутор указује на потенцијалну хипокризију која можда постоји код једног познатог политичара који је недавно сишао са политичке сцене.

У том смислу, наведени примери, у чијој основи се налази појмовно повезивање, представљају релативно безбедан терен да се изнесе критички

осврт на поједине политичке догађаје, а да се, уједно, то учини на духовит и креативан начин – кроз пружање увида у смешну страну озбиљног и озбиљну страну смешног, и да се тако потенцијално допринесе демократизацији друштва и остваривању права јавности да зна.

Литература

- Antović, M. (2011). Musical metaphor revisited: Primitives, universals and conceptual blending. *Stockholm Metaphor Festival*, Department of English, University of Stockholm, Sweden, September 2011.
- Coulson, S. / T. Oakley. (2003). Metonymy and Conceptual Blending. In: Klaus-Uwe Panther and Linda L. Thornburg (eds.), *Metonymy and Pragmatic Inferencing*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Coulson, S. (2001). *Semantic Leaps: Frame-shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction*. New York and Cambridge: Cambridge University Press.
- Coulson, S. In Press. What's so funny: Conceptual Blending in Humorous Examples. In: V. Herman (Ed.), *The Poetics of Cognition: Studies of Cognitive Linguistics and the Verbal Arts*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Fauconnier, G. (1994). [1985]: *Mental Spaces*, 2nd edn. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fauconnier, G. and M. Turner. (1994). Conceptual Projection and Middle Spaces. *UCSD Department of Cognitive Science Technical Report 9401*.
- Fauconnier, G. and M. Turner. (1998a). Conceptual Integration Networks, *Cognitive Science* 22(2): 133–187.
- Fauconnier, G. and M. Turner. (1998b). Principles of Conceptual Integration. In: J.P. Koenig et al. (eds.) *Discourse and Cognition*, Stanford, CA: CSLI Publications, 269–283.
- Fauconnier, G. and M. Turner. (1999). Metonymy and Conceptual Integration. In K-U. Panther and G. Radden (eds.), *Metonymy in Language and Thought*, Amsterdam: John Benjamins, 77–90.
- Fauconnier, G. and M. Turner. (2002). *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
- Fauconnier, G. and M. Turner. (2003). Polysemy and Conceptual Blending. In B. Nerlich et al. (eds.), *Polysemy: Flexible Patterns of Meaning in Mind and Language*, Berlin and New York: Mouton de Gruyter and John Benjamins, 79–94.
- Fauconnier, G., M. Turner. (1996). Blending as a Central Process of Grammar, In: A. Goldberg (ed.), *Conceptual Structure, Discourse, and Language*, Stanford, CA. CSLI Publications. 113–130.
- Filipović-Kovačević, S. 2010. *Indirektna komunikacija u reklamama na engleskom i srpskom jeziku : kognitivno-lingvistički pristup*. Doktorska disertacija. Novi Sad : Filozofski fakultet.

- Forceville, C. (1998). *Pictorial Metaphor in Advertizing*. London: Routledge.
- Grady, J., T. Oakley and S. Coulson. (1999). Conceptual Blending and Metaphor. In: G. Steen and R. Gibbs (eds.), *Metaphor in Cognitive Linguistics*, Amsterdam and Philadelphia, PA: John Benjamins, 100–124.
- Lakoff, G., M. Johnson. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lundmark, C. (2005). *Metaphor and Creativity in British Magazine Advertizing*. Doctoral Dissertation. Department of Languages and Literature. Luleå University of Technology, Sweden.
- Mandelblit, N. (1997). *Grammatical Blending: Creative and Schematic Aspects in Sentence Processing and Translation*. PhD Dissertation, University of California: San Diego
- Rasulić, K. (2004). Dinamičko konstruisanje značenja: pojmovni amalgami i pojmovne metafore. U: S. Perović i V. Bulatović (ur.), *Lingvističke analize. Zbornik radova u čast 25 godina ISJ*. Podgorica: ISJ. str. 179–192
- Rohrer, T. (2004). Race-baiting, Cartooning and Ideology: A Conceptual Blending Analysis of Contemporary and WWII War Cartoons. In: Greschonig, S. and S. Christine (eds.), *Ideologien zwischen Lüge und Wahrheitsanspruch*. Wiesbaden, Germany: Deutscher Universitäts-Verlag, 193–216.
- Silaški, N. (2012). Naslovi u sportskoj štampi kroz prizmu teorije pojmovne integracije. U: M. Kovačević (ur.) *Srpski jezik, književnost, umetnost: zbornik radova sa VI međunarodnog naučnog skupa održanog na Filološko-umetničkom fakultetu u Kragujevcu, (28–29. X 2011). Knj. 1 – Strukturne karakteristike srpskog jezika*. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet
- Turner, M., G. Fauconnier. (1995). Conceptual Integration and Formal Expression. *Metaphor and Symbolic Activity*, 10(3): 183–203.
- Turner, M. (2003). Double-scope stories. In D. Herman (ed.) *Narrative Theory and the Cognitive Sciences*, Stanford, CA: CSLI Publications. 117–142.

Vladan Pavlović

NEWSPAPER CARTOONS AS AGENTS OF DEMOCRATIZATION OF SOCIETY AND A MEANS OF ENSURING THE RIGHT OF THE PUBLIC TO BE INFORMED

Summary

The paper analyses the newspaper cartoons published in the Serbian *Blic* and *Politika* daily newspapers during a part of 2014. The excerpted material is explored on the basis of the Conceptual Blending Theory, which attempts to explain the

process of novel, short-lived, often unique, highly context-dependent, dynamic construction of meaning, and which was founded primarily by G. Fauconnier and M. Turner. It is on the basis of such an analysis that the paper attempts to show the significance of the given form of media content for the democratization of society and for the right of the public to be informed.